

Szigetkavics Kft. (1239 Budapest, Grassalkovich út 255.)
Hatás-Kör Bt. (3528 Miskolc, Lajos Árpád utca 19.)

**„Hejőszalonta, külterület elnevezésű kutatási terület” előzetes élővilágvédelmi és
tájvédelmi vizsgálata hiánypótlása, kiegészítése**

2023

(Piros madárbirs-*Cotonaster integerrimus* Medic)
Készítette: Mercsák József László
élővilág-védelem, tájvédelem szakértő
Nyilvántartási szám: 066/2012

Tartalomjegyzék

1. A vizsgált terület bemutatása.....	3
2. A vizsgált terület természeti állapota.....	4
3. A területen található növénytársulások, növényfajok.....	4
4. A területen megfigyelt állatfajok	7
5. A tájkép változása, értékelése.....	12
6. A vizsgálat összefoglalása.....	13
7. Felhasznált irodalom.....	15
8. Fényképmelléklet.....	15
9. Egyéb melléklet.....	17

„Hejőszalonta, külterület elnevezésű kutatási terület” előzetes élővilágvédelmi és tájvédelmi vizsgálata hiánypótlása, kiegészítése

1. A vizsgált terület bemutatása

Hejőszalonta, község az Észak-Magyarország régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében, a Tiszaújvárosi járásban, a Hejő-patak jobb partján.

A település határa 10,97 km², lakossága 830 fő (2018.01.01). Jellegzetesen mezőgazdasági település, főleg a szántóföldi gazdálkodás dominál. Az ipari tevékenység nem jellemző, infrastruktúrával ellátott, a település tengerszint feletti magassága: 95-98 m.

Földrajzi elhelyezkedés: Hejőszalonta, község az Alföld nagytájban, a Középső-Tisza mellék középtájban, a Sajó hordalékkúpja kistályban. Alapköze glaciális és alluviális és részben nyirokon képződött vályogon, agyagos vályogon, csernozjom-barna erdőtalaj képződött.

Klíma adatok:

A napsütés évi összege: 1.900 óra

Az évi felhőzet: 60 %

A derült napok évi száma: 70 nap

A borult napok évi száma: 120 nap

A ködös napok évi száma: 30 nap

Évi középhőmérséklet: 10,0 C°

A fagyos napok száma: 100 nap

Az átlagos évi legmagasabb hőmérséklet: 34,0 C°

Az átlagos évi legalacsonyabb hőmérséklet: - 17,0 C°

Évi párányomás: 7.4 mm

A 14 órás nedvesség évi átlaga: 60 %

Évi csapadékeloszlás: 550 mm

A havas napok évi száma: 25 nap

A szélirány gyakorisága (Újszentmargita állomás adatai): É-ÉK-D-DNy-Ny-K-ÉNy-DK

A tengerszinti légnyomás: 1016,6 hPa

A kutatási terület és környezete jellemzése

A kutatási terület (Hejőszalonta 039/11-13, 070/5, 071/5, 074/3-4, 077/3, 077/16-17, 077/32-34, 082/3-7, 082/8-10 hrsz) Hejőszalonta községtől délre és délnyugatra terül el.

A kutatási terület legnagyobb része szántóföldi művelés alatt áll, de jellemző a kisebb fás terület, autópálya, dűlő és közút, magas és alacsony feszültségű légvezeték, csatorna és híd, a határos területen kommunális, hulladékfeldolgozó, meglévő bányatelek (Hejőszalonta I.-kavics, agyag). Kutatási terület 215 ha 5468 m² = 2,155468 km², a vizsgált terület kiterjedése: 250,0 ha. Tengerszint feletti magassága: 96-99 m. A terület megközelítése az M30 autópályáról föld és dűlő utakon lehetséges. A helyszíni vizsgálataimat 2021.09.23. és 2022.08.25.-én napos, száraz időben, jó látási viszonyok között végeztem.

Jellemző növénytakasúlasai: kisebb foltokban nádas (*Phragmitetum communis* Soó 1927 em. Schmale 1939), betyárkóró-keszegsaláta takasúlas (*Erigeronto-Lactucetum serriolae* Lohm. in Oberd. 1957), fűzligetek (*Leucojo aestivi-Salicetum albae* Kevey in Borhidi & Kevey 1996), fehérnyár-ligetek (*Senecioni sarracenici-Populetum albae* Kevey in Borhidi & Kevey 1996), angol perje-nagy útifű takasúlas (*Lolio-Plantaginetum majoris* Beger 1930), rozsnokos akácok (*Bromo sterilis-Robinetum* Pócs 1954).

2. A vizsgált terület természeti állapota

A kutatási területen (*Hejőszalonta 039/11-13, 070/5, 071/5, 074/3-4, 077/3, 077/16-17, 077/32-34, 082/3-7, 082/8-10 hrsz*) és a környezetében mezőgazdasági termelést folytatnak, az emberi tevékenység következtében a táj, évszázadok óta átalakított, annak növény és állatvilága az emberi jelenlétéhez, így a szántóföldi gazdálkodáshoz, alkalmazkodott.

A Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR map*) adatai alapján a kutatási terület és tágabb környezete nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része a Natura 2000 hálózatnak és az Országos Ökológiai Hálózatnak, nem található rajta „egyedi tájérték”.

3. A területen található növénytársulások, növényfajok

A vizsgált terület eredetileg folyóvízi, ártéri és lápi növénytársulások uralták. A folyópartokat kísérő nádasokat és bokorfüzeseket előbb fűz-nyár, majd a magasártereken tölgy-kőris-szil ligeterdők követték. Az állóvizek hínártársulásait a partok felé nádasok, magassásos-zsombékosok, majd a láp- és mocsárrétek és láperdők váltottak fel. Az eredeti társulások ártéri síkságainkon is jelentősen visszaszorultak, helyüket rétek, legelők és alacsony termőképességű szántók foglalták el.

Növényvilága

Flóratartomány

A terület a Pannóniai flóratartományba (*Pannonicum*) tartozik,

Flóraidék

Az Alföld flóraidékébe (*Eupannonicum*) esik,

Flórajárás

A Tiszavidék (*Crisicum*) flórajárás része.

Vegetáció jellemzése

A kutatási terület legnagyobb része szántóföldi művelés alatt áll, de jellemző a kisebb fás terület, autópálya, dűlő és közút (*3307. számú Hejőszalontát-Hejőpapival összekötő*), magas és alacsony feszültségű légvezeték, csatorna és híd, a határos területen kommunális hulladékfeldolgozó, meglevő bányatelek (*Hejőszalonta I.-kavics, agyag*). Kutatási terület 215 ha 5468 m² = 2,155468 km², a vizsgált terület kiterjedése: 250,0 ha. Tengerszint feletti magassága: 96-99 m.

Társulások és a társulásokat jellemző növényfajok ismertetése

1. Nádas társulások (Phragmition austrakís Koch 1926)

Ezen belül: Nádas (*Phragmitetum communis* Soó 1927 em. Schmale 1939)

Jellemző növényei: A szántók szélén, kisebb foltokban fordul elő a nád (*Phragmites australis*).

2. Útszéli szikár gyomnövényzet (Sisymbrietalia J. Tx. in Lohm. & al. 1962)

Ezen belül: Betyárkóró-keszegsaláta társulás (*Erigeronto-Lactucetum serriolae* Lohm. in Oberd. 1957)

Jellemző növényei: Tömegesen fordul elő a betyárkóró (*Erigeron canadensis*) és a keszegsaláta (*Lactuca serriola*).

3. Puhafaligetek (*Salicion albae* Soó 1930 em. Müll. Et Görs 1958)

Ezen belül: Fűzligetek (*Leucojo aestivi-Salicetum albae* Kevey in Borhidi & Kevey 1996)
 Fehérnyár-ligetek (*Senecioni sarracenici-Populetum albae* Kevey in Borhidi & Kevey 1996)
 Jellemző növényei: A fűzligetekben domináns a törékeny fűz (*Salix fragilis*), a fehér fűz (*Salix alba*) és a hamvas (*rekettye*) fűz (*Salix cinerea*) jellemző.
 A fehérnyár-ligetekre jellemző fajok: fehér nyár (*Populus alba*), fehér fűz (*Salix alba*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), hamvas szeder (*Rubus caesius*).

4. Taposott gyomnövényzet /*Polygano arenastri-Poetea annuae* Rivas-Martinez 1975 corr. Rivas-Martinez & al. 1991)

Ezen belül: Angol perje-nagy útifű társulás (*Lolio-Plantaginetum majoris* Beger 1930)
 Jellemző növényei: A dűlőutak mentén jellemző az angol perje (*Lolium perenne*), de gyakori a lándzsás (*Plantago lanceolata*) és nagy útifű (*Plantago major*).

5. Akácok (*Robinietae* Jurko ex Hadac & Sefron 1980)

Ezen belül: Rozsnokos akác (*Bromo sterilis-Robinetum* Pócs 1954)
 Jellemző növényei: Uralkodó az akác (*Robinia pseudo-acacia*), gyakori fajok a gyepürózsa (*Rosa canina*), a meddő rozsnok (*Bromus sterilis*), a ragadós galaj (*Galium aparine*), a betyárkóró (*Erigeron canadensis*) és a fekete bodza (*Sambucus nigra*).

(TVK – Természetvédelmi kategóriák /Simon 1988/, SzMT – Szociális Magatartás Típusok /Borhidi 1993/ feltüntetésével)

Nr.	Latin név	Magyar név	TVK	SzMT
1,	<i>Abutilon theophrasti</i> Medik.	selyemmályva	GY	W
2,	<i>Acer negundo</i> L.	zöld juhar	TZ	AC
3,	<i>Achillea millefolium</i> L.	közönséges cickafark	TZ	DT
4,	<i>Agrostis stolonifera</i> L.	fehér tippán	E	C
5,	<i>Agropyron repens</i> (L.) P.B.	közönséges tarackbúza	GY	RC
6,	<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	szőrös disznóparéj	GY	RC
7,	<i>Amorpha fruticosa</i> L.	gyalogakác	G	AC
8,	<i>Arctium lappa</i> L.	közönséges bojtorján	GY	W
9,	<i>Artemisia absinthium</i> L.	fehér üröm	GY	W
10,	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	fekete üröm	GY	W
11,	<i>Atriplex hortensis</i> L.	kerti laboda	GY	I
12,	<i>Atriplex patula</i> L.	terebélyes laboda	GY	W
13,	<i>Ballota nigra</i> L.	fekete peszterce	GY	W
14,	<i>Bromus arvensis</i> L.	mezei rozsnok	GY	W
15,	<i>Bromus sterilis</i> L.	meddő rozsnok	GY	RC
16,	<i>Calamagrostis epigeios</i> (L.) Roth	siskanádtippán	TZ	RC
17,	<i>Calystegia sepium</i> (L.) R. Br.	sövénynyúlák	K	DT
18,	<i>Canabis sativa</i> L.	kender	A	A
19,	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic.	pásztortáska	GY	W
20,	<i>Carduus acanthoides</i> L.	útszéli bogáncs	GY	W
21,	<i>Carex gracilis</i> Curt.	éles sás	K	C
22,	<i>Chenopodium urbicum</i> L.	faluszéli libatop	GY	W
23,	<i>Cichorium intybus</i> L.	mezei katángkóró	GY	W

24,	Cirsium arvense (L.) Scop.	mezei aszat	GY	RC
25,	Conium maculatum L.	foltos bürök	GY	RC
26,	Consolida regalis L.	szarkaláb	GY	W
27,	Convolvulus arvensis L.	apró szulák	GY	RC
28,	Cornus sanguinea L.	veresgyűrű som	K	G
29,	Crepis rhoedifolia M. B.	pipacslevelű zörgőfű	GY	W
30,	Cynodon dactylon (L.) Pers.	csillagpázsit	TZ	RC
31,	Dactylis glomerata L.	csomós ebír	TZ	DT
32,	Datura stramonium L.	maszlag	GY	W
33,	Daucus carota L.	murok	TZ	DT
34,	Dipsacus laciniatus L.	héjakútmácsonya	GY	W
35,	Echinochloa crus-galli (L.) P. B.	közönséges kakaslábű	GY	AC
36,	Echinocytis lobata (Minchx.) Torr. et Gray	süntök	A	A
37,	Echium vulgare L.	terjőkekígyószisz	TP	W
38,	Epilobium hirsutum L.	borzas füzike	K	DT
39,	Erigeron canadensis L.	kanadai küllőrojt	GY	AC
40,	Eryngium campestre L.	mezei iringó	TZ	DT
41,	Euonymus europaeus L.	csíkos kecskerágó	K	G
42,	Equisetum arvense L.	mezei zsurló	GY	DT
43,	Galium aparine L.	ragadós galaj	GY	W
44,	Helianthus annuus L.	napraforgó	G	IG
45,I	Juglans regia L.	közönséges dió	G	I
46,	Knautia arvensis (L.) Coult.	mezei varfű	K	DT
47,	Lactuca serriola L.	keszeg saláta	GY	W
48,	Lathyrus tuberosus L.	gumós lednek	GY	W
49,	Linaria vulgaris Mill.	gyujtoványfű	TZ	W
50,	Lolium perenne L.	angolperje	GY	DT
51,	Matricaria maritima L. ssp. inodora (L.) Soó	ebszékű	GY	W
52,	Melandrium album (Mill.) Garcke	fehér mécsvirág	GY	W
53,	Morus alba L.	fehér eper	G	I
54,	Papaver rhoeas L.	pipacs	GY	W
55,	Phragmites australis (Cav.) Trin.	nád	E	C
56,	Persica vulgaris Mill.	őszibarack	G	I
57,	Plantago lanceolata L.	lándzsás útifű	TZ	DT
58,	Plantago major L.	nagy útifű	GY	W
59,	Poa nemoralis L.	ligeti perje	TZ	C
60,	Polygonum aviculare L.	madárkeserűfű	GY	RC
61,	Polygonum persicaria L.	baracklevelű keserűfű	GY	W
62,	Portulaca oleracea L.	kövér porcsin	GY	W
63,	Prunus spinosa L.	kökény	TZ	C
64,	Ranunculus acris L.	réti boglárka	TZ	G
65,	Robinia pseudo-acacia L.	fehér akác	GY	AC
66,	Rosa canina L.	gyepűrózsa	TZ	DT
67,	Rosa gallica L.	parlagi rózsa	K	G
68,	Rubus caesius L.	hamvas szeder	TZ	DT
69,	Rumex crispus L.	fodros lórom	TZ	W
70,	Salix alba L.	fehér fűz	E	C
71,	Salix cinerea L.	rekettyefűz	E	C
72,	Salix fragilis L.	törékeny fűz	K	G

73,	Sambucus ebulus L.	földi bodza	GY	W
74,	Sambucus nigra L.	fekete bodza	GY	DT
75,	Senecio vulgaris L.	közönséges aggófű	GY	DT
76,	Setaria verticillata (L.) P. B.	ragadós muhar	GY	W
77,	Setaria viridis (L.) P.B.	zöldes muhar	GY	W
78,	Silene vulgaris (Mönsh) Gercke	hólyagos habszegfű	K	DT
79,	Solanum nigrum L.	fekete csucsor	GY	W
80,	Solidago gigantea Ait.	magas aranyvesző	K	AC
81,	Sonchus oleraceus L.	szelíd csorbóka	GY	W
82,	Stenactis annua (L.) Nees.	seprence	TZ	AC
83,	Symphytum officinale L.	fekete nadálytő	K	G
84,	Taraxacum officinale Weber ex Wiggers	pongyola pitypang	GY	RC
85,	Thlaspi arvense L.	mezei tarsóka	TP	W
86,	Xanthium strumarium L.	bojtorjánszerbtövis	GY	W
87,	Urtica dioica L.	nagy csalán	TZ	DT

Vegetáció értékelése természetvédelmi (TVK) kategóriák alapján

I. Természetes állapotokra utaló	TVK	Fajszám	%
unikális fajok	U	0	0 %
fokozottan védett fajok	KV	0	0 %
védett fajok	V	0	0 %
<i>társulásalkotó fajok</i>	<i>E</i>	<i>4</i>	<i>5,0 %</i>
<i>kísérő fajok</i>	<i>K</i>	<i>11</i>	<i>13,0 %</i>
<i>pionír fajok</i>	<i>TP</i>	<i>2</i>	<i>2,0 %</i>
II. Degradációra utaló			
<i>zavarástűrő fajok</i>	<i>TZ</i>	<i>17</i>	<i>19,0 %</i>
<i>adventív fajok</i>	<i>A</i>	<i>2</i>	<i>2,0 %</i>
<i>gazdasági növények</i>	<i>G</i>	<i>4</i>	<i>5,0 %</i>
<i>gyomfajok</i>	<i>GY</i>	<i>46</i>	<i>54,0 %</i>
Összesen:		87 faj	100 %

A táblázatban érintett növényfajok közül a természetes állapotra utalók közül dominánsak a kísérő fajok (13,0 %), majd a társulásalkotó fajok (5,0 %), és végül a pionír fajok (2,0 %).

A degradációra utaló fajok közül dominánsak a gyomfajok (54,0 %), majd a zavarástűrő fajok követik (17,0 %), majd az adventív fajok (2,0 %) és gazdasági növényfaj (5,0 %)-ban. Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett és védett növényfaj!

4. A területen megfigyelt állatfajok

A felmérés időpontjában az állatfajok szaporodása befejeződött, a madárfajok vonulása megkezdődött. Az előforduló állatfajok a szántóföldön, a levegőben és a vizsgált terület közvetlen környezetében tartózkodtak. Az állatfajok faj és egyedszáma a terület nagyságához viszonyítva, elfogadható.

GERINCESEK - VERTEBRATA
KÉTÉLTŰEK - AMPHIBIA
FARKOS KÉTÉLTŰEK - CAUDATA

BÉKÁK - ANURA

Korongnyelvű békafélék - <i>Discoglossidae</i>		
Vöröshasú unka – <i>Bombina bombina</i>	védett	gyakori faj

Varangyfélék - <i>Bufo</i>		
Barna varangy – <i>Bufo bufo</i>	védett	gyakori faj
Zöld varangy – <i>Bufo viridis</i>	védett	gyakori faj

Levelibéka-félék - <i>Hylidae</i>		
Zöld levelibéka – <i>Hyla arborea</i>	védett	gyakori faj

Valódibéka-félék - <i>Ranidae</i>		
Kecskebéka – <i>Rana esculenta</i>	védett	gyakori faj

HÜLLŐK - REPTILIA

Nyakörvösgyíkfélék - <i>Lacertidae</i>		
Fürge gyík – <i>Lacerta agilis</i>	védett	gyakori faj

Valódi siklófélék - <i>Colubridae</i>		
Vízisikló – <i>Natrix natrix</i>	védett	gyakori faj

MADARAK - AVES

SÓLYOMALAKÚAK - FALCONIFORMES

Vágómadár-félék - <i>Accipitridae</i>		
Egerészöly – <i>Buteo buteo</i>	védett	gyakori faj
Barna rétihéja – <i>Circus aeruginosus</i>	védett	gyakori faj

Sólyomfélék - <i>Falconidae</i>		
Vörös vércse – <i>Falco tinnunculus</i>	védett	gyakori faj

TYÚKALAKÚAK - GALLIFORMES

Fácánfélék - <i>Phasianidae</i>		
Fácán – <i>Phasianus colchicus</i>	nem védett	gyakori faj

GALAMBALAKÚAK - COLUMBIFORMES

Galambfélék - <i>Columbidae</i>		
Örvös galamb – <i>Columba palumbus</i>	nem védett	gyakori faj
Vadgerle – <i>Streptopelia turtur</i>	védett	gyakori faj
Balkáni gerle – <i>Streptopelia decaocto</i>	nem védett	gyakori faj

VERÉBALAKÚAK - PASSERIFORMES

Pacsirtafélék - <i>Alaudidae</i>		
Búbospacsirta – <i>Galerida cristata</i>	védett	gyakori faj
Mezei pacsirta – <i>Alauda arvensis</i>	védett	gyakori faj

Fecskefélék - <i>Hirundinidae</i>		
Molnárfecske – <i>Delichon urbica</i>	védett	gyakori faj
Füsti fecske – <i>Hirundo rustica</i>	védett	gyakori faj

Varjúfélék – <i>Corvidae</i>		
Vetési varjú – <i>Corvus frugilegus</i>	védett	gyakori faj
Szarka – <i>Pica pica</i>	nem védett	gyakori faj

Cinegefélék – <i>Paridae</i>		
Kék cinege – <i>Parus caeruleus</i>	védett	gyakori faj
Szécinege – <i>Parus major</i>	védett	gyakori faj

Rigófélék – <i>Turdidae</i>		
Feketerigó – <i>Turdus merula</i>	védett	gyakori faj

Billegetőfélék – <i>Motacillidae</i>		
Barázdabillegető – <i>Motacilla alba</i>	védett	gyakori faj

Gébicsfélék – <i>Laniidae</i>		
Tövisszúró gébics – <i>Lanius collurio</i>	védett	gyakori faj

Seregélyfélék – <i>Sturnidae</i>		
Seregély – <i>Sturnus vulgaris</i>	Eu. védett	gyakori faj

Verébfélék – <i>Passeridae</i>		
Házi veréb – <i>Passer domesticus</i>	Eu. védett	gyakori faj
Mezei veréb – <i>Passer montanus</i>	védett	gyakori faj

Pintyfélék – <i>Fringillidae</i>		
Tengelic – <i>Carduelis carduelis</i>	védett	gyakori faj

EMLŐSÖK – MAMMALIA
ROVAREVŐK – INSECTIVORA

Cickányfélék – <i>Soricidae</i>		
Mezei cickány – <i>Crocidura leucodon</i>	védett	gyakori faj

Vakondfélék - <i>Talpidae</i>		
Közönséges vakond – <i>Talpa europaea</i>	védett	gyakori faj

RAGADOZÓK - CARNIVORA

Menyétfélék - <i>Mustelidae</i>		
Menyét – <i>Mustella nivalis</i>	védett	gyakori faj

PÁROSÚJÚ PATÁSOK - ARTIODACTYLA
--

Szarvasok - <i>Cervidae</i>		
Őz – <i>Capreolus capreolus</i>	nem védett	gyakori faj

RÁGCSÁLÓK - RODENTIA

Egérfélék - <i>Muridae</i>		
Pocokformák - <i>Arvicolinae</i>		
Mezei pocok – <i>Microtus arvalis</i>	nem védett	gyakori faj

Hörcsögformák - <i>Cricetinae</i>		
Hörcsög – <i>Cricetus cricetus</i>	védett	gyakori faj

Egérformák - <i>Murinae</i>		
Házi egér – <i>Mus musculus</i>	nem védett	gyakori faj

NYÚLALAKÚAK- LAGOMORPHA

Nyúlfélék - <i>Leporidae</i>		
Mezei nyúl – <i>Lepus europaeus</i>	nem védett	gyakori faj

DENEVÉREK- CHIROPTERA

Simaorrú denevérek - <i>Vespertilionidae</i>		
Korai denevér – <i>Nyctalus noctula</i>	védett	gyakori faj

ROVAROK- INSECTA

Közönséges fülbemászó – <i>Forficula auricularia</i>	nem védett	gyakori faj
Közönséges skorpiólégy – <i>Panorpa communis</i>	nem védett	gyakori faj
Imádkozó sáska – <i>Manthis religiosa</i>	védett	gyakori faj
Kisasszony szitakötő – <i>Calopteryx virgo</i>	nem védett	gyakori faj
Szép légivadász – <i>Coenagrion puella</i>	nem védett	gyakori faj
Laposhasú aca – <i>Libellula depressa</i>	nem védett	gyakori faj
Mezei tücsök – <i>Gryllus campestris</i>	nem védett	gyakori faj
Pirregő tücsök – <i>Oceanthus pellucens</i>	nem védett	gyakori faj
Erdei vöröshangya – <i>Formica rufa</i>	védett	gyakori faj
Kék fadongó – <i>Xylocopa violacea</i>	nem védett	gyakori faj
Kis szarvasbogár – <i>Dorcus parallelipipedus</i>	védett	gyakori faj
Aranyos rózsabogár – <i>Cetonia aurata</i>	nem védett	gyakori faj
Fehérpettyes álsüngőlepke – <i>Amata phegea</i>	nem védett	gyakori faj
Sakktábla lepke – <i>Melanargia galathea</i>	nem védett	gyakori faj
Nappali pávaszem – <i>Inachis io</i>	védett	gyakori faj
Kis rókalepke – <i>Agrias urticae</i>	védett	gyakori faj
Admirállepke – <i>Vanessa atalanta</i>	nem védett	gyakori faj

Kiegészítés, hiánypótlás: a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság biotikai adattárából. A tervezett bányaterületen a BNPI szerint, „kevés madárfaj költ”:

A vizsgált területen táplálkozik és pihen a parlagi sas (*Aquila heliaca*). Ismereteim szerint a faj fő tápláléka az ürge (*Citellus citellus*), az 1980-as években a parlagi sas a középhegységek

zárt erdeiben költött, majd később húzódott le az alföldi síkságokra. Az oka az volt, hogy a hegylábi területek ürge állománya lecsökkent, vagy eltűnt. Az Alföldön még elegendő táplálékot talált, majd itt is csökkenni kezdett az ürgepopuláció. Hörcsögből a mezőgazdasági területeken volt elegendő a költő párok számára. Mára a hörcsög is erősen csökkenő állománya nem biztosít elegendő táplálékot. Már a nyolcvanas években is, hogy az akkori középhegységi

parlagi sas állomány ne menjen el délre, állattartó telepek, főleg a juhászati telepeken elhullott birkával etették a nagyobb számban (8-15 pl.) egy helyen tartózkodó áttelelőket. Ma is télen a faj szívesen rájár a dögre. A 2022 év olyan aszályos és forró volt a nyár, hogy a helyszíni vizsgálatom időpontjában a mezőgazdasági területek teljesen kiszáradtak, élőlénnel alig lehetett találkozni. A hulladéklerakót látogató védett madarak is a táplálék hiánya miatt látogatják.

A felmelegedés következtében jelent meg a területen (*de más területeken is*) a védett sisakos sáska (*Acrida ungarica*) és a délvidéki poszméh (*Bombus argillaceus*), gyakoribb előfordulása a szikes pusztákon (*Festuco-Puccinellietea*) jellemző, de ma már előfordul útrézsűkön, füves útpadkán, száraz legelőkön is.

A nagy mennyiségben jelentős mezőgazdasági kárt okozó hörcsög, vagy mezei hörcsög (*Cricetus cricetus*) állománya is lecsökkent ezen a területen is.

Az érintett fejezetek pontjai (természet és tájvédelem) a 6. számú melléklet „A 314/2005. (XII.25.) Kormány rendelethez” szerint.

A 6. számú melléklet élővilágvédelem és tájvédelemhez kapcsolódó fejezeteihez részletezése.

3. ccb: A terület környezet, természet és tájvédelmi funkciói elemzése

4. ac: Az érintett környezeti elem, vagy rendszer védettsége, környezet, természet vagy tájvédelmi funkcióinak megválasztása.

4. ae: Tájkép, tájhasználat, tájszerkezet, tájjelleg megváltozása.

4. af: A veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természet erőforrások pótolhatósága

A tervezett bányatelek környezetében meglevő és működő létesítmények:

1, Hejőszalonta I.-kavics, agyag” védőnevű bányatelek (*Jelenleg a bányászati termelést megelőző földmunkát végzik*), Hejőszalontától délnyugatra, 1,7 km-re.

2, Degi HU – Hejőpapi Regionális Hulladéklerakó Kft. (3594 Hejőpapi, Külterület 073/6 hrsz.)

3821'08 nem veszélyes hulladék kezelése, ártalmatlanítása, távolsága Hejőszalontától délre: 1,6 km-re.

3, M30 autópálya

Hejőszalontától északra 0,376 km-re, nyugatra 0,8 km-re.

4, Hejőszalonta – Hejőpapi 3307. számú összekötő út

3. ccb: Természetvédelmi és tájvédelmi szempontból a terület mezőgazdasági hasznosítású, legnagyobb részt szántóföldi kultúrák termesztése /gabonafélék, kukorica, napraforgó, részben öntözéses gazdálkodás. a szántóföldi gazdálkodás évszázadok óta tartó folyamat, átalakított természeti és tájképi változásokkal. Természetes és természetközeli élőhelyek alig, legfeljebb nyomokban találhatók. Az élővilág egy része folyamatosan alkalmazkodott a változásokhoz, vagy elvándorolt a területről. A folyamatosan változó környezeti tényezők, közöttük a felmelegedés olyan fajok megjelenését hozta, amelyek a melegebb klíma hatására

migrálnak. A tájképe is folyamatos változásban van, a mezőgazdasági hasznosításhoz, már az ipar is bekapcsolódik (*hulladék depó, autópálya, kavicsbányászat, öntözés, stb.*)

4. ac, 4. ae, 4. af. A tervezett bányanyitás Hejőszalonta községtől délre 1,5 km-re, közvetlen a Regi-Hu.- Hejőpapi Kft.-vel határos részen tervezi a kitermelést a „Környezeti térkép”-en ismertetett adatokkal, védőtávolságokkal, környezeti terhelésekkel, a kitermelés ütemezésével.

A bányanyitás tervezett helyszíne a bányatelek déli szélén, a Hejőpapi hulladékkezelő közvetlen szomszédságában tervezett. A „Környezetvédelmi térkép”, mint hatásterület szerint 2023 – 2032 évek közötti működés, a velejáró környezeti terhelés is itt koncentrálódik (*meddőletermelés, az éjszakai tervezett termelés zajhatása, osztályozás, a szállópor, és szállítás*).

A termelés megkezdése a humuszcéteg eltávolításával és deponálásával kezdődik. A legelső legjelentősebb beavatkozás az élővilág és a táj életében. A jelenlegi szántóföldi gazdálkodás, dűlőutak, cserjések, telepített nyárasok és akácosok, kisebb füves területek fokozatosan felszámolás sorsára jutnak, helyüket átveszik a gépek és berendezések, vizes élőhelyek jönnek létre, kezdetben a jellemző élővilág (főleg a növényfajok hiánya) jelenléte nélkül.

A változás, elsősorban a talajban élő életközösségben okoz pusztulással járó változást még akkor is ha a tevékenység (zaj, rezgés, stb.) hatására egy részük el tud menekülni. Egyben károsodik a talaj szerkezete, fizikai állapota. A talajban meglevő növényi szaporító képletek (*gyökér, gumó, rizóma, mag*) az új helyen a szétterítés után kihajtanak, azonban a legnagyobb mennyiségben a gyomfajok élnek túl a beavatkozásokat. Az erdőközel állapot visszaállítására csak a tavak visszatöltésével (*a művelés előrehaladásával egyidőben*), majd a humusz visszatöltésével kísérhető meg.

5. A tájkép változása, értékelése

Az emberi tevékenység következtében évszázadok óta átalakított táj, annak növény és állatvilága változatlan, de a táj képében sem történt változás, maradt az ember által átalakított jellegzetes kultúrtáj. A vizsgált terület nagysága: 215 ha, $5468 \text{ m}^2 = 2,155468 \text{ km}^2$ a leendő bánya művelése következtében teljesen átalakul, hatásterülete: 250,0 ha. A mezőgazdasági hasznosítású, száraz terület „vizes élőhellyel” alakul a kavics, homok és agyag kitermelés előrehaladtával. A táj képe, arculata változását már a termelés alatt folyamatosan alakítani szükséges, úgy, hogy az új élőhelyeket az élővilág a leggyorsabban elfoglalhassa, belakhassa.

A természetközeli élőhelyek, természetközeli vizes élőhelyek kialakítása kezdő lépései már a bánya művelése alatt megtehetőek, úgy, hogy a bánya már nem művelt részén a parti (10 – 20%) rézsű kialakítása megkezdődhet. Már ekkor kialakítható a szabálytalan, természeteshez hasonló sekély partvonal, a deponált és gyommentesen tárolt humuszos homok elterítése. A lejtőszög kialakításánál a vizet megközelítő állatfajok megközelítési, táplálkozási, fészkelési szokásai figyelembevételével kerüljön kialakításra, elősegítve a parti és vízi növényzet gyors megtelepedését, szaporodását. Megfelelő vastagságú homokréteg esetében mesterségesen és rendszeresen karbantartott homokfal kialakítása a telepeseen fészkelő madárfajok (parti fecske - *Riparia riparia*, gyurgyalag - *Merops apiaster*) számára. A Heves megyében található Erdőtelek I. (*Fővénygödri*) - homok, kavicsbányában a tulajdonos ilyen módszerrel hozott létre mesterségesen és rendszeresen karbantartott fészektelepet.

Természetközeli erdőtársulások (*ligeterdő*) telepítése (*szabálytalan térállású*) a visszaterített homok humusztartalma, vastagsága, vízszint fölötti magassága függvényében a következő őshonos fafajok alkalmasak:

1. Fehér fűz – *Salix alba* – vízparton, víz közelében
2. Törékeny fűz – *Salix fragilis* – vízparton, víz közelében

3. Fehér nyár – *Populus alba* – a vízparttól távolabb
4. Szürke nyár – *Populus canescens* – minden élőhelyen (száraz termőhelytől a nedvesig)
5. Vénic szil – *Ulmus laevis* – a vízparttól távolabb
6. Mezei szil – *Ulmus minor* – vastag termőrétegen, tölgyesben
7. Kocsányos tölgy – *Quercus robur* – vastag termőrétegen

A terület sík, néhány alacsony domb töri meg, mélyedések és azokban megmaradó, vagy időszakos vízállás alig van, vizes élőhelyekről már korábban elvezették a vizet.

A humusznélküli alapkőzet felszíne a bánya művelése előrehaladtával fokozatosan víz alá kerül. A homok, kavics kitermeléséhez használt gépek, berendezések, épületek egy ideig zavarják az állatfajok megtelepedését, majd fokozatosan megszokják és belakják. Főleg a madárfajok foglalják el a gépek, berendezések üregeit, használják fel az ember által használt anyagokat a fészekbéleléshez. Gyakori költőfajok ilyen és hasonló létesítményeken, az ember közvetlen közelségében: füstös és molnárfecske (*Hirundo rustica*, *Delichon urbica*), házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*), házi veréb (*Passer domesticus*), fekete rigó (*Turdus merula*), barázdabillegető (*Motacilla alba*), széncinege (*Parus maior*).

A keletkező bányató vizében szívesen él, táplálkozik a tarajos göte (*Triturus cristatus*), pettyes göte (*Triturus vulgaris*), barna varangy (*Bufo bufo*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), kecskebéka (*Rana esculenta*), vízisikló (*Natrix natrix*).

A száraz homokos, kavicsos részeken megtelepszik a fűrgő gyík (*Lacerta agilis*), a madarak közül a „friss” kavicsfelületen, szinte azonnal költ a kis lile (*Haradrius dubius*).

A település (*Hejőszalonta*) határában jelenleg nem művelnek homok, kavics, agyag bányát, mindössze két kisebb területű bányagödörrel találkoztam.

A bányaművelés következtében a most meglevő élőhely fokozatosan megszűnik, vizes élőhellyé alakul. A humuszos felszín deponálásán megmaradnak és átvészelik a nem gyomnövény (*kisérő*, *társulásalkotó*, *pionír*, *zavarástűrő*) fajok is.

A tájkép folyamatosan átalakul az emberi tevékenység hatására. A vizsgált terület szélén Hejőpapi határában működő hulladéklerakó „hegyei” határozottan megbontják a mezőgazdasági hasznosítású kultúrtáját, egyre nagyobb területen láttam újabb területek földmunkáit is. Láttam a főleg sirályok, varjúfélék csapatait táplálkozni a még le nem fedett depók, tetején. Nem jó, ha a madár és egyéb, főleg emlősök ebből a hulladékból táplálkoznak. Munkáim során több, nagy kapacitású hulladéklerakóval találkoztam (*Bodrogkeresztúr*, *Debrecen*), kisebbeknek csináltam a rekultivációhoz szükséges ökológiai vizsgálatokat (*Bükkszenkereszt*, *Igrici*, *Hejőszalonta*, *Hejőkeresztúr*, *Sajópálfala*, *Sajópetri Hernádnémeti*, *Szakáld*, stb).

6. A vizsgálat összefoglalása

A kutatási terület (*Hejőszalonta 039/11-13, 070/5, 071/5, 074/3-4, 077/3, 077/16-17, 077/32-34, 082/3-7, 082/8-10 hrsz*) Hejőszalonta községtől délre és délnyugatra.

A kutatási terület legnagyobb része szántóföldi művelés alatt áll, de jellemző a kisebb fás terület, autópálya, dűlő és közút, magas és alacsony feszültségű légvezeték, csatorna és híd, a határos területen kommunális hulladékfeldolgozó, meglevő bányatelek (*Hejőszalonta I.-kavics, agyag*). Kutatási terület $215 \text{ ha } 5468 \text{ m}^2 = 2,155468 \text{ km}^2$, a vizsgált terület kiterjedése: 250,0 ha. Tengerszint feletti magassága: 96 - 99 m. A terület megközelítése az M30 autópályáról földutakon lehetséges. A helyszíni vizsgálataimat 2021.09.23. és 2022.08.25.-én napos, száraz időben, jó látási viszonyok között végeztem.

Jellemző növénytársulásai: kisebb foltokban nádas (*Phragmitetum communis* Soó 1927 em. *Schmale* 1939), betyárkóró-keszegsaláta társulás (*Erigeronto-Lactucetum serriolae* Lohm. in *Oberd.* 1957), fűzligetek (*Leucojo aestivi-Salicetum albae* Kevey in *Borhidi & Kevey* 1996), fehérryár-ligetek (*Senecioni sarracenici-Populetum albae* Kevey in *Borhidi & Kevey* 1996),

angol perje-nagy útifű társulás (*Lolio-Plantaginetum majoris* Beger 1930), rozsnokos akácos (*Bromo sterilis-Robinetum* Pócs 1954).

A kutatási területen (*Hejőszalonta* 039/11-13, 070/5, 071/5, 074/3-4, 077/3, 077/16-17, 077/32-34, 082/3-7, 082/8-10 hrsz.) és a környezetében mezőgazdasági termelést folytatnak, az emberi tevékenység következtében a táj, évszázadok óta átalakított, annak növény és állatvilága az emberi jelenlétéhez, így a szántóföldi gazdálkodáshoz, alkalmazkodott.

A Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR map*) adatai alapján a kutatási terület és tágabb környezete nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része a Natura 2000 hálózatként és az Országos Ökológiai Hálózatnak, nem található rajta „egyedi tájérték”.

A vizsgált terület eredetileg folyóvízi, ártéri és lápi növénytársulások uralták. A folyópartokat kísérő nádasokat és bokorfüzeseket előbb fűz-nyár, majd a magasártereken tölgy-kőris-szil ligeterdők követték. Az állóvizek hínártársulásait a partok felé nádasok, magassásos-zsombékosok, majd a láp- és mocsárrétek és láperdők váltottak fel. Az eredeti társulások ártéri síkságainkon is jelentősen visszaszorultak, helyüket rétek, legelők és alacsony termőképességű szántók foglalták el.

A táblázatban érintett növényfajok közül a természetes állapotra utalók közül dominánsak a kísérő fajok (13,0 %), majd a társulásalkotó fajok (5,0 %), és végül a pionír fajok (2,0 %).

A degradációra utaló fajok közül dominánsak a gyomfajok (54,0 %), majd a zavarástűrő fajok követik (17,0 %), majd az adventív fajok (2,0 %) és gazdasági növényfaj (5,0 %)-ban. Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett és védett növényfaj!

A felmérés időpontjában az állatfajok szaporodása befejeződött, a madárfajok vonulása megkezdődött. Az előforduló állatfajok a szántóföldön, a levegőben és a vizsgált terület közvetlen környezetében tartózkodtak. Az állatfajok faj és egyedszáma a terület nagyságához viszonyítva, elfogadható.

Az emberi tevékenység következtében évszázadok óta átalakított táj, annak növény és állatvilága változatlan, de a táj képében sem történt változás, maradt az ember által átalakított jellegzetes kultúrtáj. A vizsgált terület nagysága: 215 ha, $5468 \text{ m}^2 = 2,155468 \text{ km}^2$ a leendő bánya művelése következtében teljesen átalakul, hatásterülete: 250,0 ha. A mezőgazdasági hasznosítású, száraz terület „vizes élőhely” alakul a kavics, homok és agyag kitermelés előrehaladtával. A táj képe, arculata megváltozását már a termelés alatt folyamatosan alakítani szükséges, úgy hogy az új élőhelyeket az élővilág a leggyorsabban elfoglalhassa, belakhassa.

A település (*Hejőszalonta*) határában jelenleg nem művelnek homok, kavics, agyag bányát, mindössze két kisebb területű bányagödörrel találkoztam.

A bányaművelés következtében a most meglevő élőhely fokozatosan megszűnik, vizes élőhelyé alakul. A humuszos felszín deponálásán megmaradnak és átvészelik a nem gyomnövény (*kísérő, társulásalkotó, pionír, zavarástűrő*) fajok is.

A tájkép folyamatosan átalakul az emberi tevékenység hatására. A vizsgált terület szélén Hejőpapi határában működő hulladéklerakó „hegyei” határozottan megbontják a mezőgazdasági hasznosítású kultúrtájat, egyre nagyobb területen láttam újabb területek földmunkáit is. Láttam a főleg sirályok, varjúfélék csapatait táplálkozni a még le nem fedett depók, tetején. Nem jó, ha a madár és egyéb, főleg emlősök ebből a hulladékból táplálkoznak. Munkáim során több, nagy kapacitású hulladéklerakóval találkoztam (*Bodrogkeresztúr, Debrecen*), kisebbeknek csináltam a rekultivációhoz szükséges ökológiai vizsgálatokat (*Bükkszenkereszt, Igrici, Hejőszalonta, Hejőkeresztúr, Sajópálfala, Sajópetri Hernádnémeti, Szakáld, stb*).

7. Felhasznált irodalom

Dr. Keve András.: Magyarország madarainak névjegyzéke Nomenclator avium hungarica. Madártani Intézet kiadványa. Budapest, 1960

Borhidi Attila és Sántha Antal.: Vörös Könyv Magyarország növénytársulásairól I – II. kötet. TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó Budapest, 1999.

Simon Tibor.: A magyarországi edényes flóra határozója Harasztok – virágos növények. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992

Országos Meteorológiai Intézet.: Magyarország éghajlati atlasza
Akadémiai Kiadó. Budapest, 1960

Internet.: Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR map*).

Szigetkavics Kft. Tóth Olga Sára, Hadnagy Zoltán.: Kutatási zárójelentés a Hejőszalonta 039/11-13, 070/5, 074/3-4, 77/3, 077/16-17, 077/32-34, 082/3-7, 082/8-10 hrsz. területeken végzett ásványi nyersanyagkutatásról. Budapest 2022.

Mercsák József László.: „Hejőszalonta I.- kavics és agyag” védőnevű bányatelek előzetes élővilágvédelmi és tájvédelmi vizsgálata. Tarcál, 2021.09.23.

Mercsák József László.: Bugyi 0110, 0115, 0118, 0120 hrsz-u területek részletes környezeti hatástanulmánya 2012. Tarcál, 2011.09.16.

Mercsák József László
elővilágvédelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012
3915 Tarcál, Klapka utca 14.

Tarcál, 2023.05.02.

Mercsák József László

8. Fényképmelléklet

1. ábra: Szántó a kutatási területen

2. ábra: Akácos a kutatási területen

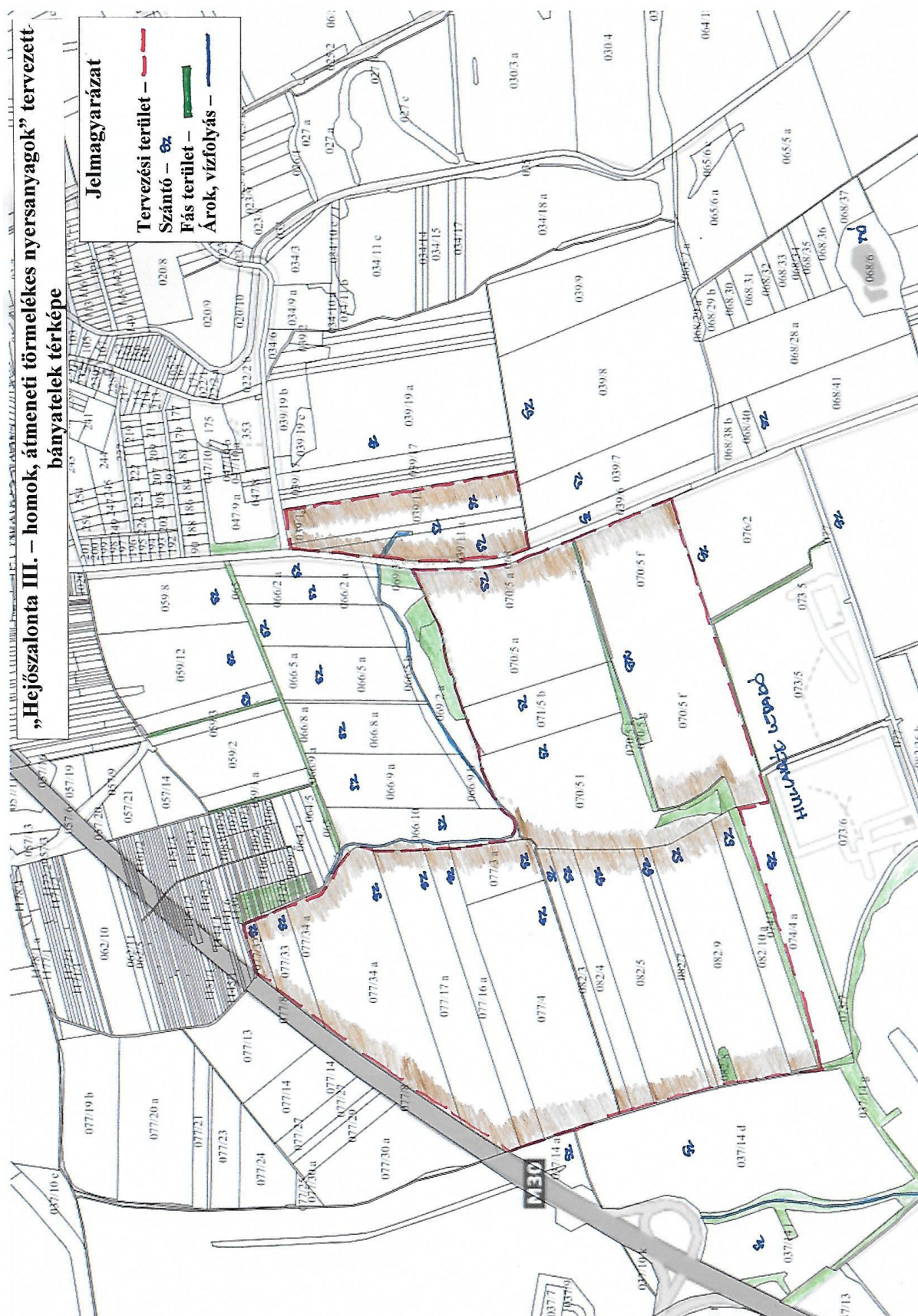

3. ábra: Tájkép 2022. év augusztusában

4. ábra: Tájkép 2022. év augusztusában

9. Egyéb melléklet

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI
ÉS VÍZÜGYI FŐFELÜGYELŐSÉG

Iktatószám: 14/7516-3/2012.
Ügyintéző: dr. Gerecz Nóra
Szakmai ügyintézők: Kellner Szilárd
Hévizi Gergely

Tárgy: Szakértői tevékenység engedélyezése
Nyilvántartási szám: SZ-066/2012.

HATÁROZAT

Mercsák József László (lakik: 3915 Tarcál, Klapka u. 14.) kérelmezőt, aki
született:

anyja neve:

diploma (oklevél) kiállítója, száma, kelte:

Nyíregyházi Főiskola (a GATE Mezőgazdasági Főiskolai Karának jogutód intézménye);
L.210/2001.; 2001. június 23.

szakképzettsége:

agrármérnök

SZTV **Élővilágvédelem**
SZTjV **Tájvédelem**

szakterületeken a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés a) pont ab) alpontja, a 8. §, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Budapest, 2013. február „ 11 ”

Tolnai Jánosné Dr.
főigazgató megbízásából

Kavaleczné dr. Komolai Edina
mb. főosztályvezető

1016 Budapest, Mészáros u. 58/a, Telefon: 224-9100 Fax: 224-9162	Levélcím: 1539 Bp. Pf. 675	www.orszagoszoldhatosag.gov.hu orszagoszoldhatosag@zoldhatosag.hu
---	----------------------------	--

Felelősségvállalási nyilatkozat

Alulírott

név: **Mercsák József László egyéni vállalkozó**

lakcím: **3915 Tarcál, Klapka utca 14.**

születési hely, idő:

anyja neve:

személyigazolvány szám:

szakértői engedély száma: **Sz-066/2012 Élővilág-védelem, tájvédelem szakterület**

A dokumentációban szereplő megállapításokat a hatályos jogszabályok, szabványok, környezet- és természetvédelmi követelmények szem előtt tartásával tettem meg, támaszkodva a szakirodalomra, eddigi tanulmányaimra, tapasztalataimra. Az előzetes vizsgálati dokumentációban foglalt adatok, megállapítások valóságáért a felelősséget vállalom, büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a dokumentumok tartalma megfelel a valóságnak.

Mercsák József László
Élővilágvédelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012
3915 Tarcál, Klapka utca 14.

Tarcál, 2023.05.02.

Mercsák József László